

– Шо Вам, тату, привезти з України?

– Шо-шо... Куряче капшо. Нічого. Мішок гречаної вовни. З неї добрий борщ виходить. Шо там у вас є? Ви – злидні, комуністи все забрали, нічого у вас там нема.

– Та все-таки кажіть. Щось привезу, але що?

– Привези мені акордіона. Буду грати і співати. Я – весьольний челавек. Поняв?

– Акордеона?

– Акордіона! Я сказав: акордіона! Купи мені акордіона. Я тут тобі гроші верну.

– А що, в Америці нема акордеонів? Ото треба його перти з України через океан?

– Чого нема? Є. В Америці все є, все мона купити. Але дорогий. Багацько коштує. А у вас може таньші.

– І більш нічого. Тільки акордеона?

– За золоту цепку на шию казав? Казав! За персня теж. Ну, там ше гінше – я написав тобі. Шо тобі сорок раз повторяти?! Кажу: акордіона! І телеграму вдар. Шоб я знав, коли ти будеш в Америці. Я стріну. Усьо, гуд бай!

* * *

Іноді ночами, ген уже за північ, він зривався з постелі і німо, затамувавши дух, білів у підштаниках біля розгіленої яблуні. Чув як десь за могилками чи над ними в небі тремтів дивний звук. Був цей звук ніжний і скорботний, наче хтось ласкаво вигортав із душі щось болісне і невтішне. Той звук плакав і надіявся, сумував і сподівався, молитовно печалився

і надіявся на співпереживаюче втішання у днях майбутніх...

Він так млосно всотувався в його душу, що Грицько наче пірнав у гарячий, настояний на липневій спекоті Стир. Здавалося йому, що він повільно і радісно опускається на дно, зачарований тим звуком, не воліючи ні рухнути рукою, ні підняти очі до неба – млів у ласкавій ніжності води, напоєної квітом, травами і сонцем.

Раптово звук обривався – не згасав, не прощався тужливо, а наче падав кудись за могилки в яр. І дзвеніла у вухах нічна тиша, і не чути було нічого, і не було ніде нічого, і ніде не було нікого – наче приснилося. Не вірилося, що цей дивний звук, його скорботне відлуння тільки-но було десь тут, поряд, у його глухому селі, яке знало лише співи дівчат і парубків, колядування і щедрування...

Але звук жив. Приходив несподівано, найчастіше у сні, наче благав оживити його, відродити його жаління.

I. BURLESKO – КОСМІЧНО

Цікаво, нащо йому акордеон. Може комусь хоче подарувати? В Когоузі є українська громада, батько розказував, мають свій клуб, бар, є, нашими словами сказати, художня самодіяльність. Мо, там є акордеоніст, от батько хоче подарувати акордеон, мовляв, я до вашого-нашого гурту пристаю і дарую з України акордеон. Український! Син привіз спеціально.

А може хоче господареві дарувати.

«У мене добрий господар. Поляк. Я у нього винаймаю п'ять комнат. Є де спати. Будеш мати окрему кімнату. У мене тут коти мають спеціальну кімнату. Не те, що у вас там під комуністами. Куди треба син господаря возить автотом. Тебе з ним поїдем стрічати».

Поляки люблять грати на акордеонах. Звідки я таке взяв? А хто зна, хазяїн багатий, має свій будинок, здає кімнати, чому б не мати такої фанаберії – не грати на акордеоні.

Та батько, мабуть, для себе хоче того акордеона. Співає добре, мати казала, що зранку до вечора виспівував, як канарейка. Робить не робить, а співати співає. То ж ходив спеціально на собранія до штундів, бо там гарні псалми, співав багато. Але ж де він міг навчитися грати на акордеоні? Хіба що в польському приюті. Та де, там не до гри. Розказував матері, було тяжко в приюті. І не в армії польській міг навчитися. У селі не те що гармошки чи баяна не було, хіба що бубон і якесь подобиє скрипки – куди там до акордеона... І де батько міг бачити того акордеона?

* * *

Усьо! Вставай, Сузанна. Розляглась пані фігурова на грудях. Сопе як дядько, а ше женщина. Я її наймоцніше з усіх люблю. Завжди приходить до мене спати. А от Ньюньо, той любить і на друге пентро¹ забратися, і у двір вивтікати... Але розумний. На адвоката вивчився. Тепер мені не страшно йти до будь-якого суду. Ньюньо виграє. Добрий з нього адвоката. Університета за собою має.

Тра' поставити музику. Боря прислав. Як ті пластінки дойшли, не побились... Та не, то він привіз. Тягерні. А прислав він шось гінше, забув. От поставлю ту, що починається – «Ой на горі та й женці жнуть». Як про мене. «Мені з жінкою не возиться». То морока сварлива. Не те що Сузанна. Йди сюди! Та ти ше не з'їла те, що я поклав звечора. Бач, Ньюньо своє виїв, а твоє не зачепив. Культурний. Адвоката. На що ти вчилася? Може в цирульні волосся вкладати? Я тобі свіжої консерви відкрию. Пахне файно, сам би їв, а ти носом крутиш. А от Марієтта ше вилежується. Ту треба будити. Лінива. Бач, як солодко позіхає, потягується. Артистка, до Голівуду пошлю. Там білявих потребують. Буде в кінах грати. Або в тіятрі. Собі спить одна на цілому ліжку, ніхто не заважає. «Пашлі, дарагая!» Не хоче. Сердита на мене. Бо на операцію віддав. Шоб не родила. Восімдесят долярів пішло на ту кастрацію.

¹ З польської *pie, tro* – поверх.

«Забагато тримаєте котів!» – до мене пан Владіслав-господар. – Нявчать у марці, як холери, інші квартиранти жалуються».

Яке їм до мене, до моїх котів діло? То мої діти. Я їх люблю, вони мене люблять. Я їх добре годую, вони нікуди не втікають, тримаються хати... Та я добрі гроші плачу за ті холерні п'ять комнат. Які то комнати? Дві перші ще нічого, великі, а от ті три – то як для котів. Малі, але в кожному проведеній телефон, є телевізор, ну і ліжка, для кожного сина, якби разом приїхали і Владик, і Стах, і Микола, і Боря, і навіть Льонько – усіх є де покласти. Приміром, Владик і Льонько як найстарші могли б у великих комнатах на диванах спати, для Стаха висвободив би ту від котів... Ага, там два ліжка, міг би з Борею спати. Та не, Боря найменший, я його і не пам'ятав, забув, що він у мене є, то ж мав кілька місяців, з жінкою ховався в льосі в Яшка Котила, як мене забрали німці з гранатовою поліцією. Хай має свою комнату. Ту, в якій спав, коли в тамтому році приїжджав. Тепер у ній він буде спати, Коля. У двір вікно виходить. Є чим дихати. Подушка біля вікна. Та я там ще вітряка поставив. Трохи за-сильно гуде, але зате добре холодить.

Коли там вони разом приїдуть? За що? То такі гроші треба мати... По одному хай їдуть. Усім разом не дам ради. Не настарчуся подарків. А так по одному то хай їдуть. Хай бачать, як тут в Америці добре жити. Усьо є, чого душа попросить. Є і акордіони. Зараз ото кави собі зроблю, трохи бочка² вріжу – вміють поляки робити, з проріззю, на пательню, два, не, три яйці розіб'ю, дві головки часнику, цілу цибулину, не, дві, а хліба в мене... Потім порозкидаю мевам³, голубам, горобцям... От хто мене любить! Другі, після котів.

Не, я того Гмирю не пересилю. Гришка Михайла ще можу, ми з ним рівно йдемо, а от той Гмиря... Дуже вже густий у нього голос унизу. Туди, вниз, мені тяжко добиратись. Правда, під музику йде, спускаюсь, але так, як той Гмиря, то

² З польської *boczek* – сало з прожилками м'яса, бочок.

³ З польської *mewa* – чайка.